

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย เข้ามามีความสำคัญกับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น การศึกษาถือเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถที่พร้อมจะดำรงชีพและประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทันกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน เพื่อการแข่งขันกับนานาอารยประเทศให้มีการพัฒนาก้าวหน้าต่อไป ซึ่งการจัดการศึกษาของไทยนั้น ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสสังคมในยุคปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้คนไทยทุกคนอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีความสามารถในทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งระบบการจัดการศึกษาของไทยมีสามรูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4)

สถานศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถก้าวหน้าทันโลกสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพในการแข่งขันสามารถยืนหยัดในสังคมได้อย่างมั่นคงบนพื้นฐานของความเป็นไทย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มุ่งให้คนไทยมีความสุขกันถ้วนหน้าและก้าวทันกระแสสังคมที่ก้าวล้ำไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารเปรียบเสมือนเสาหลักที่สำคัญยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม ซึ่งผู้บริหารจะต้องนำบุคลากรในสถานศึกษาไปสู่ทิศทางอนาคตที่ถูกต้อง ดีงามและมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องเก่งทั้งศาสตร์และศิลป์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีภาวะผู้นำ ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน การเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น

สามารถผลักดันให้ผู้อื่นสามารถทำงานตามที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ อุตสาหกรรมการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะในการจัดการศึกษา นโยบาย หลักสูตร ความมุ่งหมายทางการศึกษาหรือวิธีการสอนต่าง ๆ นั้นสถานศึกษาจะนำไปใช้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น และยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการทำงาน ไม่สกัดกั้นความคิด และต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหารและพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ เพื่อสามารถเป็นผู้นำการปฏิรูปได้อย่างสมบูรณ์ บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นเป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจนั้นเป็นภาวะผู้นำ (เนตร์พัฒนา ยาวีราช. 2552 : 1) ดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับกัน โดยกว้างขวางว่าผู้บริหารขององค์กร เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารในการนำพาองค์กรให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้าก็คือ ภาวะผู้นำ องค์กรใดที่มีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีความสามารถย่อมสามารถนำองค์กรสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดก็ตามที่มีผู้บริหารที่ด้อยคุณภาพ ย่อมทำลายขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่ตกต่ำและผลการดำเนินงานที่ล้มเหลว (ภารดี อนันต์นาวี. 2551 : 84) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำหลายรูปแบบมาบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการนำพานโยบายไปสู่การปฏิบัติได้สำเร็จ แต่ว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญของการบริหาร อาจจะนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหารการศึกษา (ชาญชัย อัจฉินสมาจาร. ม.ป.ป. : 47)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะและบทบาทของภาวะผู้นำทางการศึกษา โดยปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับภารกิจในการบริหารสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ดังนี้ 1) การบริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ได้แก่ เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน เป็นผู้นำในการบริหาร โดยยึดแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นผู้นำด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ เป็นผู้นำประสานความร่วมมือกับชุมชน เป็นผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยร่วมกันทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาและเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรอย่างสร้างสรรค์ เป็นผู้นำการบริหารคุณภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เป็นผู้นำ

ในการจัดหางบประมาณ 2) การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่ ได้แก่ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การเป็นผู้อำนวยความสะดวก การประสานความสัมพันธ์ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ การประเมินภายนอกและภายใน การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย พัฒนา การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมเทคโนโลยี 3) การบริหารสถานศึกษา โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นต้น (จรัส อติวิทยากรณ์. 2554 : 67 - 69)

ดังนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างค่านิยมที่ดีให้กับบุคลากรของตนเองเพื่อให้มีเป้าหมายร่วมกัน คือ การทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยการคิดร่วมกัน ร่วมกันวางแผน และร่วมกันปฏิบัติ ในความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษานั้นจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ฝึกฝนพัฒนา และเรียนรู้ได้ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเหนือผู้นำ จะช่วยส่งผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ประสบผลสำเร็จกับการบริหารงาน และการจัดการศึกษาที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำนั้นมุ่งที่จะให้ผู้ตามสามารถปฏิบัติตามเพื่อนำไปสู่ผลที่องค์การได้ตั้งเป้าหมายไว้ ตามแนวคิดของแมนซ์และซิมส์ (Manz and Sims. 1989 : 52 - 55) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยกระบวนการของภาวะผู้นำ 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำ ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีการบริหารสถานศึกษา ทั้งในด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยในการศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษา เป็นต้น ผู้บริหารศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในการใช้ความสามารถในการบริหารงานในสถานศึกษาให้นำไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษา

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษายบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อให้ทราบถึงบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำ อันเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา นำไปสู่การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ อันจะเป็นที่ยอมรับของใต้ผู้บังคับบัญชา ซึ่งนำไปสู่การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6,860 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็น
 - 1.1 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ประสบการณ์น้อย
 - 1.1.2 ประสบการณ์มาก

1.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

1.2.1 ขนาดเล็ก

1.2.2 ขนาดกลาง

1.2.3 ขนาดใหญ่

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ประกอบด้วย

2.1 การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง

2.2 การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง

2.3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง

2.4 การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก

2.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์

2.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน

2.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ได้แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไป

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ สามารถดำเนินการใด ๆ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองได้นั้น ผู้นำหรือผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่ส่งเสริม และกระตุ้นให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดงออกให้ไปในทิศทางที่เหมาะสม ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บุคลากร สามารถแสดงความเป็นผู้นำตนเองจากการปฏิบัติงาน ได้อย่างอิสระ

2. ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหาร ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา

มีคุณธรรมจริยธรรม และการแสดงออกทางภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้ผู้ตามมีระเบียบวินัย เสียสละ มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ตามสามารถลอกเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ และนำมาสร้างเป็นแบบผู้นำตนเองได้

3. ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมกระตุ้น แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถตั้งเป้าหมายด้วยตนเองได้ และบุคลากรเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายขององค์กร เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถ และศักยภาพในการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ของตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ มุ่งสู่ความสำเร็จ ทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

4. ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารคอยกระตุ้นให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดที่สร้างสรรค์ สร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ทั้งในการสร้างรูปแบบการคิด และเทคนิคการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อนำมาแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลและแสดงออกถึงการเป็นผู้นำที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีวิธีการประนีประนอม ไกล่เกลี่ย ใค้อย่างราบรื่น และแนะนำแนวคิดทฤษฎีในการปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าของบุคลากร และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กร

5. ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัล และคำนิยามอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารมีพฤติกรรมในการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ตามความต้องการและความสนใจ มีการช่วยเหลือ สนับสนุน และการสร้างศิลปะในการคำนิหรือติชม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ให้เกียรติ การยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่การปฏิบัติงานรวมทั้งให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพัฒนาบุคลากรตามความต้องการและความสนใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6. ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างทีมงาน หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง และทีมงาน สร้างคณะทำงาน และระบบปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม มีการจัดบรรยากาศองค์การเป็นแบบรับผิดชอบร่วมกัน และเปิดเผย กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของระหว่างบุคคล และภายในกลุ่ม ผู้นำจึงจำเป็นต้องสร้างความสามัคคี และมีแนวทางในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

7. ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหารสร้างแรงจูงใจ กระตุ้น และเสริมแรงให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสถานศึกษา ร่วมกัน ซึ่งบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบวินัย ประเพณี และค่านิยมที่ดีงาม มีความศรัทธา ความประทับใจ และความผูกพันต่อ โรงเรียน อันจะก่อให้เกิดความรัก ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในด้านสวัสดิการ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม เป็นต้น ทำให้ผู้นำมีวัฒนธรรมที่ดี เป็นการสร้างศักยภาพให้แก่บุคลากรในการเป็นผู้นำตนเอง และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนต่อไป

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เริ่มปฏิบัติราชการ โดยนับเวลาตั้งแต่วันบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนน้อยกว่า ค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

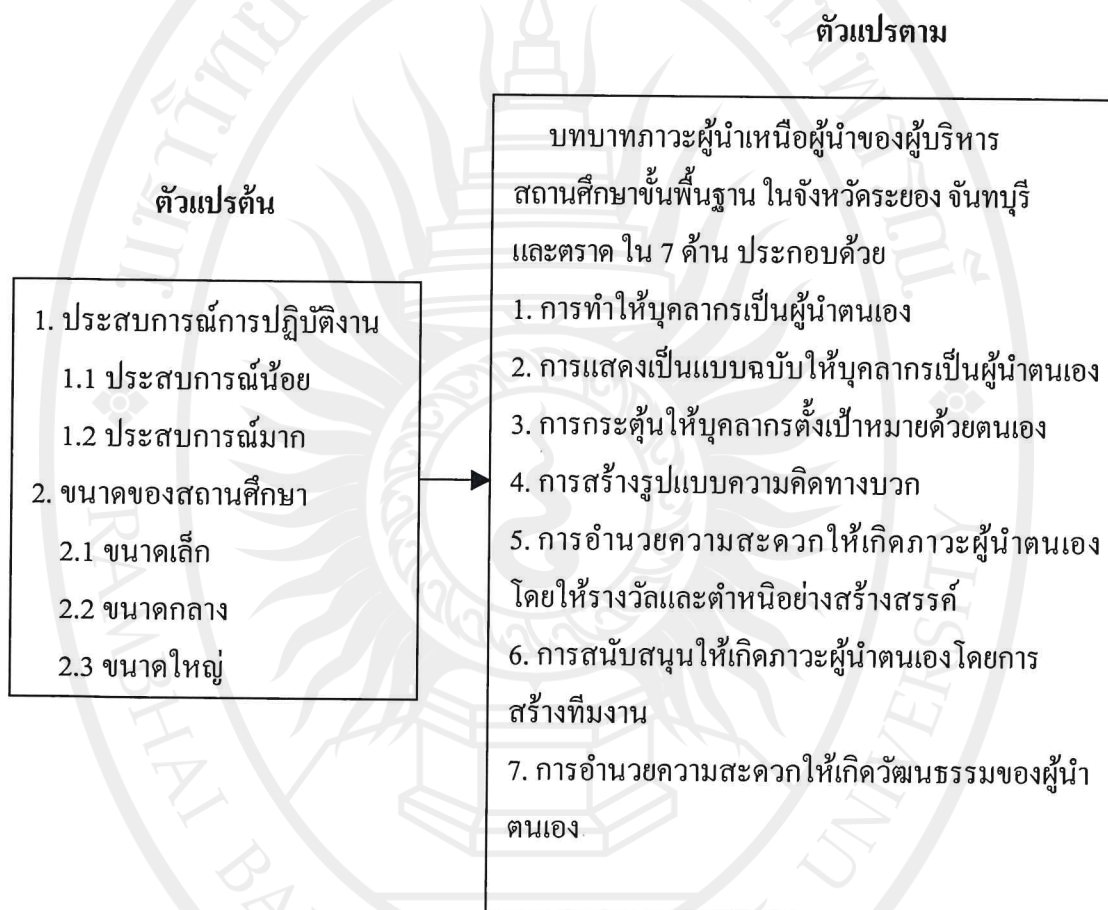
ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียนซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 3 ขนาด คือ

1. ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา
2. ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121- 300 คน
3. ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาที่เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามแนวคิดของแมนซ์และซิมส์ (Manz and Sims, 1989 : 52 - 55) ใน 7 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
2. บทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน